

Regionálna veterinárna a potravinová správa Lučenec

Ulica mieru 2, 984 42 Lučenec, tel.: 047/4322431, fax: 047/4323526, e-mail: riaditel.lc@svps.sk

Č. k. 31/2014

V Lučenci, dňa 08.01.2014

Vybavuje : MVDr. Martiš

Určené:

Chovateľom HD a ošípaných v okresoch
Lučenec a Poltár

Vec:

Usmernenie domácich zabíjačiek hovädzieho dobytku a ošípaných.

Podľa § 23 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti, v znení neskorších predpisov možno zabíjať u chovateľa na súkromnú domácu spotrebu **hovädzí dobytok a ošípané**, za podmienky, že sú splnené požiadavky ods.1 písm. a), b), c), d) a ods.2. tohto zákona.

Zabíjanie jahniat a kozliat za účelom využitia mäsa a produktov z nich pre účely súkromnej domácej spotreby v domácnosti chovateľa a jemu blízkych osôb nie je legislatívne ustanovené.

Regionálne veterinárne a potravinové správy v SR (ďalej len „RVPS“) naďalej monitorujú domáce zabíjačky (ďalej len „DZ“) hovädzieho dobytku (ďalej len „HD“) a ošípaných u chovateľa pre súkromnú domácu spotrebu.. Povinne sa vyšetrujú vzorky z domácich zabíjačiek HD staršieho ako 24 mesiacov na TSE v prípade naliehavého zabitia alebo so symptómami poukazujúcimi na úraz alebo funkčnými problémami a príznakmi a tak isto vzorky z domácich zabíjačiek ošípaných na trichinelózu v okrese Lučenec a Poltár, ktoré boli stanovené na základe vyhodnotenia rizika výskytu ich pôvodcu u vnímavých voľne žijúcich zvierat určených alebo neurčených pre ľudskú spotrebu (diviacia zver, medveď, jazvec, líška..).

Vzhľadom na viaceré otázky kladené právnickými a fyzickými osobami a nesprávnu interpretáciu spôsobu, miesta a podmienok získavania mäsa domácich kopytníkov a produktov z neho a ich uvádzanie na trh Regionálna veterinárna a potravinová správa Lučenec, vydáva podľa § 8 ods. 3 písm. a) zákona č. 39/2007 Z. z. nasledovné usmernenie:

1) DOMÁCA ZABÍJAČKA

*V usmerňovacom dokumente Európskej komisie, generálneho riaditeľstva pre ochranu zdravia a spotrebiteľa z 21. decembra 2005 o zavedení určitých ustanovení Nariadenia (ES) č. 853/2004 o hygiene potravín živočíšneho pôvodu je domáca zabíjačka „**zabíjanie na súkromnú domácu spotrebu**“ definovaná ako činnosť, ktorú vykonáva fyzická osoba, nie podnikateľ, ktorá sa nemôže považovať za prevádzkovateľa potravinárskeho podniku. Mäso získané z takéhoto zabitia sa neuvedie na trh.*

Na zabíjanie domácich kopytníkov na súkromnú domácu spotrebu sa nevzťahujú nariadenia (ES) č. 852/2004 a č.853/2004 a je definované pritom ako ojedinelá činnosť.

Pokiaľ ide o takýto druh zabíjania, môžu mať členské štáty zavedené vnútroštátne predpisy, ktoré regulujú takúto činnosť.

Produkty z domácej zabíjačky sú určené výlučne pre súkromnú spotrebu chovateľa, fyzickej osoby, držiteľa, vlastníka (ďalej len „chovateľ“ podľa §23 ods. 1 zákona č.39/2007 Z.z.) v jeho domácnosti a jemu blízkych osôb, nesmú sa uvádzať na trh za účelom predaja pre konečného spotrebiteľa.

Podľa § 115 občianskeho zákona „domácnosť“ tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Podľa §§ 116 – 117 občianskeho zákona blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby seba navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

Domáca zabíjačka sa vykonáva v priestoroch domácnosti chovateľa (na dvore a príslušných priestoroch, respektíve v jeho dome).

Domácou zabíjačkou sa ale nemôže nazývať zabíjanie zvierat priamo na verejnom priestranstve miest a obcí. Podľa usmerňujúceho dokumentu EK na zavedenie určitých ustanovení nariadenia (ES) č. 852/2004 o hygiene potravín (v súlade s článkom 3 ods. 2 nariadenia ES č. 178/2002) sa činnosti spojené so spracovávaním, prípravou, skladovaním alebo príležitostným podávaním potravín v obmedzenej miere v „dočasnej prevádzkarni“ nemôžu považovať za „podnik“, za potravinársku prevádzkareň.

Pri uvádzaní produktov živočíšneho pôvodu (mäsa a výrobkov z neho) získaných zo zabitých zvierat v schválených prevádzkarniach na verejnom priestranstve konečnému spotrebiteľovi musia byť dodržané požiadavky nariadenia (ES) č.852/2004 o hygiene potravín na pojazdné alebo dočasné priestory (ako napríklad stany, trhové stánky, pojazdné predajné vozidlá).. týka sa to tiež príležitostných jednorazových akcií (ako napríklad dožinky, výstavné akcie spojené s predajom, cirkevné, školské akcie, dedinské jarmoky a organizované charitatívne akcie..)

Podľa kapitoly II, článku 4 ods.2 nariadenia (ES) č. 852/2004 vyššie uvedené prevádzkarne, ktoré nakladajú s produktmi živočíšneho pôvodu, pre ktoré ustanovuje podmienky príloha III tohto nariadenia (mäso domácich kopytníkov), nesmú vykonávať činnosť, pokiaľ ich podľa odseku 3 tohto článku neschválil príslušný orgán (regionálna veterinárna a potravinová správa podľa § 8 ods. 3 písm. h) zákona č.39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov).

Mäso domácich kopytníkov vrátane produktov z neho získané z „prevádzkarní“ (zabíjanie zvierat na farme) neschválených pre predmetnú činnosť sa nesmie uvádzať na trh, za účelom predaja pre konečného spotrebiteľa.

A) DOMÁCA ZABÍJAČKA OŠÍPANÝCH

1. Ošípané možno zabíjať chovateľom, vlastníkom na súkromnú domácu spotrebu za podmienky, že bolo zabíjanie zvierat nahlásené na RVPS Lučenec aspoň jeden pracovný deň vopred.

- a) Ak termín predpokladanej DZ bude v sobotu alebo iný deň pracovného voľna resp. pokoja je vlastník ošípanej, u ktorého sa vykonáva domáca zabíjačka povinný túto skutočnosť nahlásiť telefonicky (faxom, e-mailom) na RVPS Lučenec najneskôr v piatok alebo v pracovný deň pred dňom pracovného voľna resp. pokoja.
- b) V prípade nemožnosti využitia tohto spôsobu nahlasovania si môže vlastník ošípanej stanoviť inú formu nahlasovania napr.: písomnú za podmienky, že bude dodržaná stanovená lehota nahlasovanej povinnosti, t.j. písomnosť musí byť doručená príslušnej RVPS najneskôr jeden deň pred stanoveným termínom domácej zabíjačky. Nahlasovanie zo strany vlastníka ošípanej a následné evidovanie každého prípadu bude RVPS Lučenec zabezpečovať v pracovných dňoch v čase od 7,00 do 15,00 hod. Po tomto čase sú nahlásenia zaznamenávané na záznamník. Pri nahlasovaní DZ vlastník ošípanej dostane telefonický kontakt (mobilný telefón) na RVPS Lučenec pre prípad požadovanej prehliadky post mortem podľa písm. e).
- c) RVPS Lučenec písomne evidujú jednotlivé oznámenia o plánovanej DZ vo vyčlenenej evidenčnej dokumentácii, do ktorej sa zaznamenáva :
 - ca) dátum a čas nahlásenia
 - cb) adresa vlastníka ošípanej, prípadne telefonický kontakt kde sa vykonáva domáca zabíjačka
 - cc) plánovaný dátum domácej zabíjačky
 - cd) meno a podpis osoby, ktorá prevzala telefonické nahlásenie na RVPS Lučenec
 - ce) počet kusov zabíjaných ošípaných

- d) Zákon priamo neukladá povinnosť veterinárnej prehliadky zvierat'a (ošípanej) pri domácej zabíjačke pred zabitím ani jeho mäsa a jedlých vedľajších jatových produktov (vnútorností) po zabití.
- e) V prípade spozorovania podozrivého správania zvierat'a alebo z dôvodov abnormálnych zmien na vnútorných orgánoch alebo v mäse po zabití (napr.: krvácaniny rozsiahleho charakteru, masívny výskyt opúzdrených útvarov v mäse a orgánoch...), môže vlastník ošípanej k domácej zabíjačke privolať úradného veterinárneho lekára RVPS Lučenec, ktorý vykoná rutinnú veterinárnu prehliadku post mortem a posúdi mäso a vnútornosti (jedlé vedľajšie produkty), prípadne vykoná odber laboratórnych vzoriek na potvrdenie diagnózy, vykoná ich vhodné zabalenie a zaslanie do laboratória s vyplneným sprievodným dokladom

2. Odber, balenie a zasielanie vzoriek na laboratórne vyšetrenie.

Pri odbere, balení a zasielaní vzoriek musia byť dodržané požiadavky osobitného predpisu¹.

- a) Povinnosťou vlastníka ošípanej je zabezpečiť odobratie vzorky bráničných pilierov z obidvoch polovic jatočných tiel domácej ošípanej z miesta prechodu do šľachovitej časti s hmotnosťou približne 10 g a jej vhodné zabalenie do mikroténového alebo iného nepremokavého vrečka. K vzorke priloží písomnú objednávku – sprievodným doklad (*nie žiadosťou na laboratórne vyšetrenie*). Vlastník ošípanej môže odobrať vzorky na lab. vyšetrenie bez prítomnosti úradného veterinárneho lekára prostredníctvom „kvalifikovaného mäsiara“, ktorý je považovaný za spôsobilú osobu.
- b) Odovzdať vzorky na laboratórne vyšetrenie je možné osobne alebo prostredníctvom zásielkovej služby na vlastné náklady chovateľa do spádového *Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v SR (ŠVPÚ) alebo Štátneho veterinárneho ústavu vo Zvolene (ŠVÚ)*, prípadne na miesto zberu vzoriek RVPS Lučenec, o čom RVPS informuje vlastníka ošípanej pri nahlasovaní DZ.
Na objednávke uvedie :
 - ba) dátum a čas odberu vzorky,
 - bb) adresa chovateľa, vlastníka ošípanej, u ktorého sa vykonáva domáca zabíjačka,
 - bc) názov laboratória (ŠVPU, ŠVÚ),
 - bd) telefonický (alebo iný) kontakt pre prípad rýchleho bezodkladného nahlásenia laboratórneho vyšetrenia,
 - be) podpis chovateľa, vlastníka ošípanej, u ktorého sa vykonáva domáca zabíjačka.

V predmetnej veci je potrebná súčinnosť s úradmi miestnej samosprávy – obecné (prípadne spádové obce), resp. mestské úrady, najmä v prípadoch informovanosti chovateľov vo veci označovania vzoriek (identifikovateľnosť vzoriek) ich centrálného zberu a spôsobu zvozu.

- c) V prípade, že vlastník ošípanej chce doručiť laboratórnu vzorku v pondelok nasledujúci týždeň po dni pracovného voľna, kedy bola vykonaná DZ, vzorku vhodne zabaliť a označenú s objednávkou uložiť pri chladiarenskej teplote (v chladničke). Vzorka sa zásadne neukladá do výparníka alebo do mrazničky.

¹ Nariadenie Komisie (ES) č.2075/2005 z 5 decembra 2005 (Ú.v.EÚ L 338, 22.12.2005)

- d) V prípade zabíjania viacerého počtu ošípaných pre súkromnú domácu spotrebu každá odobratá vzorka bráničných pilierov z oboch polovic jatočných tiel domácej ošípanej sa zabalí osobitne spôsobom podľa vyššie uvedeného.

3. *Finančné zabezpečenie :*

- Náklady na laboratórne vyšetrenie vzoriek na Trichinellu z odobratých z tiel domácich ošípaných zabíjaných u vlastníka ošípanej na súkromnú domácu spotrebu v rizikových okresoch Lučenec a Poltár sú hradené z rozpočtových zdrojov ŠVPS SR Bratislava.
- Náklady na pokrytie prípadov, kedy chovateľ požiada o privolanie úradného veterinárneho lekára RVPS Lučenec z dôvodu podozrivého správania zvierat'a a/alebo následného posúdenia mäsa a vnútornosti (jedlých vedľajších produktov) a/alebo odberu laboratórnych vzoriek budú hradené ŠVPS SR Bratislava.

MVDr. Elena Kováčiková
riaditeľka RVPS Lučenec

Na vedomie :
Úradní vet. Lekári
Mestské a Obecné úrady